

Informatiebulletin

13^e jaargang • nummer 1 • oktober 2014

Inhoud

Pagina 1: Voorwoord; Weer begonnen | Pagina 2: Citadel College test software voor toets; Een dijk van een docent; Stedelijk Gymnasium viert 470-jarig bestaan | Pagina 3: Scholen in de regio werken samen aan goed vmbo; Dominicus College experimenteert in Cern | Pagina 4: Taalplatform Pax Christi College; Stedelijk Gymnasium wint wiskundeprijs; Promotiebeurs voor docent Maaswaal College | Pagina 5: Onderzoek wordt meer gemeengoed | Pagina 6: Samen opleiden heeft draagvlak; Recent onderzoek; Werkconferentie

Druk aan het werk

Voor de zomervakantie was het toch nog even stressen. Naast het 'gewone' werk in deze drukke periode, hadden we onze handen vol aan het invoeren van onze nieuwe cao. Het was goed dat bonden en werkgevers weer een nieuwe cao konden ondertekenen. Eindelijk een (bescheiden) loonsverhoging. Bovendien zijn goede afspraken gemaakt over deskundigheidsbevordering en krijgen startende docenten meer tijd en begeleiding om zich het vak goed eigen te kunnen maken. De eenmalige invoering van het entreerecht kostte wel wat hoofdbrekens. Wij hebben daarover in overleg met de GMR afspraken kunnen maken die volop kansen bieden aan de 'entreegerechtigden' en tegelijkertijd de functie-eisen voor de LD-functie overeind houden. Om collega's de kans te geven zich waar te maken in hun nieuwe functie, wordt scholing en individuele begeleiding aangeboden. Een puzzel was ook hoe we het best de nieuwe mogelijkheden om de werkdruk binnen de perken te houden, konden benutten. Daarvoor zijn – voor een fulltimer – vijftig klokuren beschikbaar: zesentwintig werkdagen op jaarbasis. Binnen de nieuwe cao kun je een variant kiezen die het beste bij je past. Zo kunnen docenten – op jaarbasis – kiezen voor een uur minder les, meer tijd voor

lesvoorbereiding of nakijken, minder ingevulde taakuren of een spaarvariant. Jammer genoeg was er vanwege de late afsluiting van de cao onvoldoende tijd om alle mogelijkheden optimaal te benutten. Daarom werd vrij vaak voor een spaarvariant gekozen. Nu we allemaal weer druk aan het werk zijn, is het juist goed nu al na te denken over hoe je voor komend schooljaar die tijd echt kan inzetten om te veel werkdruk te voorkomen. Meer tijd om je lessen voor te bereiden of nakijkwerk te doen kan echt helpen. Zo kan je als docent eens in de twee jaar twee lessen minder nemen. Praat eens in je team over mogelijke varianten en wissel ervaringen uit. Misschien kunnen secties of teams nog aantrekkelijker varianten binnen de regeling bedenken. Die gesprekken leveren misschien ook tips op over hoe je je werk nog prettiger en efficiënter kan organiseren. Met 'druk aan het werk zijn' is niets mis. Met structureel 'te druk zijn' wel. Daarom deze oproep om de nieuwe kansen die de cao biedt, te benutten. Ik ben benieuwd naar de uitkomsten.

Dirck van Bennekom
Bestuurder Alliantie Voortgezet Onderwijs

Weer begonnen

De introducties zijn weer lang en breed achter de rug. De foto's geven nog een paar sfeerbeelden. Op de SSgN maakten vierdeklassers kennis met elkaar, met de wereld en met het heelal. Op de andere foto leren brugklassers van het Maaswaal College locatie Veenseweg elkaar spelenderwijs kennen. In augustus is de nieuwbouw van de vmbo-locatie van het Mondial College, Meeuwse Acker, in gebruik genomen. De beroepsgerichte afdelingen kregen daar bijna twee maal zo veel aanmeldingen als het jaar daarvoor: meer dan 180 tegenover 100. De t-afdeling startte met drie klassen. Door de gefaseerde opstart zijn het tweede en vierde jaar van vmbo-t nog niet geheel gevuld. Er zijn ook nog vierdejaars-t-klassen op de locatie Leuvenbroek. De tweedejaars zitten voor een deel op de Meeuwse Acker, maar ook nog voor een deel op locatie Leuvenbroek in verband met de dakpanklassen t/h.

Leerzame pre-test diagnostische toets

Het Citadel College heeft het afgelopen schooljaar nieuwe software getest voor de diagnostische tussentijdse toets (dtt), die het College voor Toetsen en Examens (CvTE) in opdracht van het ministerie ontwikkelt. In februari zijn in alle tweede klassen digitaal toetsen afgenomen in de kernvakken. Inhoudelijk zijn daar nog geen conclusies uit te trekken, omdat de scholen zelf de uitslagen niet krijgen. Wel was het voor de organisatie zeer leerzaam om mee te doen in deze pre-test, vindt Jolanda van den Broek, afdelingsleider h/v onderbouw. De dtt voor het voortgezet onderwijs, waarvoor de minister een wetsontwerp naar de Tweede Kamer heeft gestuurd, moet uitwijzen of de vaardigheden van leerlingen aan het eind van de onderbouw op niveau zijn. Het gaat om een adaptieve toets, om zo goed mogelijk te achterhalen wat een leerling wel of nog niet beheerst. Interessant, vindt Jolanda van den Broek, omdat dit kan helpen bij op maat lesgeven en de docenten ondersteunt. Bedenkingen heeft ze wel bij het oorspronkelijke idee om de scholen tot de toets te verplichten. In juni heeft de minister de Kamer toegezegd van dit voornemen af te zien, maar de vraag is of de basis van vrijwilligheid blijft. 'De pre-test ging om drie toetsen van een uur', vertelt Jolanda. 'Dit schooljaar doen we weer mee in de pilot, maar in de

toekomst gaat het al om drie keer een dagdeel. Dat is ontzettend veel. De toets moet dan wel een meerwaarde hebben. Wordt het niet weer gewoon een meetinstrument? Ik vind dat je als school toch al steeds meer wordt afgerekend op cijfers, maar wat je toevoegt is niet altijd te meten.' Inhoudelijk zou ze ook wel invloed willen uitoefenen op de nieuwe diagnostische toets. 'Om te weten waarop we de leerlingen moeten voorbereiden. De referentieniveaus zijn heel algemeen opgezet. Wat is precies het niveau dat ze moeten beheersen?' Organisatorisch hebben ze ervan geleerd. Omdat alle leerlingen van het Citadel College hun eigen laptop hebben, moest de software voor het computerexamensysteem (Facet) daarop worden geïnstalleerd. Jolanda: 'Zoveel leerlingen die op hetzelfde moment een digitale toets moeten doen, dat vraagt nogal wat. Dat gaf wat moeilijkheden. Of de toets bleek vanuit het CvTE niet goed te zijn aangeleverd. Havo- en vwo-leerlingen kunnen daar wel mee omgaan, maar als in een kaderklas iets mis gaat, geeft dat onrust. Daar kan de test door beïnvloed worden.' De instructie voor de docenten had ook beter gekund. De kans om de school wat betreft de planning en organisatie goed voor te bereiden op het systeem, is reden om dit

jaar opnieuw met de pre-test mee te doen. Jolanda: 'Ik zou het andere scholen ook aanraden. Zij kunnen zich er gewoon voor aanmelden.' Dat kan op hetcvte.nl/dtt. In het schooljaar 2015-2016 worden op deelnemende vo-scholen pilots met de dtt afgenomen. Vanaf datzelfde schooljaar nemen scholen hun digitale centrale examens en de rekentoets af met Facet. ■

Een dijk van een docent

Geschiedenisdocent Eveline van Dijk van het Citadel College behoort tot de laatste tien genomineerden voor Geschiedenisleraar van het Jaar, een verkiezing op initiatief van de omroep NTR en het Rijksmuseum. Tijdens de Nacht van de Geschiedenis op 18 oktober wordt de winnaar gekozen uit de drie kandidaten die dan zijn overgebleven. Hans Goedkoop is juryvoorzitter. Voor de volgende ronde hebben leerlingen van Eveline filmpjes van haar gemaakt. Haar afdelingsleider Lous Lieber had haar aangemeld: 'Eveline is gewoon een dijk van een docent. Zij kan goed differentiëren en doet dat in de klas ook al met ict.' ■

470 jaar Stedelijk Gymnasium Nijmegen

Het Stedelijk Gymnasium Nijmegen begon het schooljaar met de viering van het 470-jarig bestaan. De Latijnse School naast de Stevenskerk wordt beschouwd als de oorsprong van de school, gesticht in dezelfde tijd als waarin het verhaal van Mariken van Nimwegen zich afspeelt. Rondom het beeldje van Mariken voerden alle 1300 leerlingen al dansend een flashmob uit, iedere jaarlaag in een eigen kleur T-shirt. Daarna ging het in een lange slinger richting school en Kronenburgerpark, waar in stijl verder werd gefeest. De lustrumdag werd afgesloten met een feest in het Kolpinghuis.

Experimenteren in Cern

Vijf leerlingen van het Dominicus College zijn vorige maand in Cern (Genève) geweest om het experiment uit te voeren waarmee ze de gedeelde eerste plaats hadden gewonnen bij de Beamline for Schools wedstrijd. Lisa Biesot, Milou Engelen, Guusje van Haren, Rolf van Kleef en Olaf Leenders dienden voor deze wereldwijde wedstrijd een voorstel in van duizend woorden en maakten een filmpje van één minuut: <http://www.youtube.com/watch?v=GvDOxH18wNM>. Het team had het idee om zelf een calorimeter te maken en deze te testen met hoog energetische deeltjes in Beamline T9 van Cern. Op 7 september vertrokken de leerlingen met hun begeleiders, docente Rachel Crane en Charles Timmermans van de Radboud Universiteit, voor tien dagen naar Cern. Na een warm welkom in Genève, waar we kennis maakten met het andere winnende team, uit Athene, en de medewerkers van Cern, begon de eerste dag met een veiligheidstraining. De volgende dag mochten de leerlingen aan het werk. Ze werden verdeeld over drie groepen, Griekse en Nederlandse leerlingen gemengd. Elke groep draaide een aantal uren per dag een 'shift' om beide experimenten uit te voeren. Wie geen shift had, kreeg de gelegenheid voor een rondleiding door bijvoorbeeld de CMS-deeltjesversneller, de computerruimte of

de controleroom, of kon musea bezoeken. De leerlingen maakten lange werkdagen, waarbij de sfeer fantastisch bleef. De vijfde dag werd de calorimeter die onze leerlingen zelf hadden gebouwd tijdens de zomervakantie, uitgebreid getest. Er werden verschillende deeltjes met hoge energie op de calorimeter geschoten. De calorimeter kon de energie van de deeltjes

bepalen en uit de data kon opgemaakt worden om wat voor soort deeltje het ging. Naast het feit dat de proef goed gelukt is, heeft het team een onvergetelijke tijd gehad en er een internationale groep vrienden voor het leven aan over gehouden. Missie geslaagd dus! ■

Rachel Crane

De leerlingen draaiden iedere dag een 'shift'.

Samen werken aan vernieuwing

Alle vmbo-scholen in de regio Nijmegen zitten met elkaar om de tafel om samen een mooi onderwijsaanbod klaar te hebben als in 2016 de nieuwe examenprogramma's voor het beroepsgerichte vmbo van start gaan. De scholen voelen zich daar samen verantwoordelijk voor en willen onder andere het aanbod van profielen en keuzedelen op elkaar afstemmen. 'Een beweging van concurrentie naar samenwerking. Dat is wel heel bijzonder', vindt Henk Keijman, rector van het Maaswaal College en lid van de kerngroep die het proces aanstuurt. 'Samen optrekken om resultaat te behalen.' Dat heeft wel tijd nodig, ook om het wederzijdse vertrouwen te laten groeien, maar de eerste resultaten zijn er al. Na anderhalf jaar werken aan de hand van een werkagenda zijn de profielen verdeeld. De verwachting is dat de scholen het over de verdeling van de keuzedelen ook eens

zullen worden. Er is een werkgroep die zich buigt over loopbaanleren en, samen met het mbo, een werkgroep voor doorlopende leertrajecten. Henk Keijman: 'Het vmbo heeft hiermee een sterke gezamenlijke positie ten opzichte van het roc, als het gaat om loopbaanleren, doorstroom en de doorgaande leerlijn. Daar zit de kracht. Wij maken ons sterk voor bijvoorbeeld een soort vakmanschapsroute, een doorgaande leerlijn voor de leerling die een ononderbroken leerlijn nodig heeft om een startkwalificatie te verwerven.' Om een goede uitvoering van de afspraken in de scholen te garanderen zijn in de kerngroep de verschillende bestuurslagen vertegenwoordigd: locatiedirecteuren, rector, bestuurders. Landelijk worden de basis- en kaderprogramma's van de bovenbouw van het vmbo vernieuwd om de wildgroei die daarin is ontstaan te beperken en

tegelijkertijd opnieuw goed aan te sluiten bij de arbeidsmarkt. Henk Keijman: 'Er is een ontwikkeling naar bredere programma's, die meer keuzes openhouden in het mbo. Er is veel aandacht voor algemene competenties, zoals samenwerken, werk voorbereiden, communiceren en gebruik van ict. En een sterke aandacht voor loopbaanleren. Voor het aanbod van keuzedelen, bijvoorbeeld robotica of gezonde leefstijl, bekijken we hoe arbeidsmarktrelevant ze zijn. We blijven continue in gesprek over wat past in een wereld die zich zo snel ontwikkelt.' Wie weet kan een leerling die echt een keuzedeel wil volgen dat op zijn school niet gegeven wordt, daarvoor ooit op een andere school aanschuiven. Henk Keijman: 'Dat zou de ultieme kroon zijn op de samenwerking, waarin je echt gaat voor wat de leerlingen helpt in hun ontwikkeling.' ■

Bruggen slaan in het taalonderwijs

Tien docenten van Alliantiescholen presenteerden in juni dit jaar hun meesterproef als afsluiting van de LC/LD-training. Willemijn Markhorst, docent Duits aan het Pax Christi College, werkte voor het juniorcollege in Druten het idee van een taalplatform uit.

'Als taaldocenten wisten we van elkaar niet goed wat we aan lesstof aanboden, hoe we dat deden en op welk moment', vertelt Willemijn Markhorst. 'We hadden wel de behoefte om dat te weten. Als je de aanpak van leesvaardigheid, ontleden of woordenschat op elkaar afstemt, kun je in je eigen les onderwerpen herkenbaar maken voor de leerlingen. Bijvoorbeeld met een eenduidige vraagstelling, met uniforme afkortingen in de grammatica of door op dezelfde manier een lidwoord aan te bieden. Als je weet wat bij een andere taal al behandeld is, kun je daarna verwijzen zonder afhankelijk te zijn van de welwillendheid van de leerlingen.'

Zo simpel is het. Met een betere communicatie versterken taaldocenten elkaar en voor de leerlingen is het 'super', zegt Willemijn. In relatief weinig tijd kun je enorm veel voor elkaar krijgen, zo laat het Taalplatform op het Pax zien, hoewel de meesterproef van Willemijn zich bewust beperkte tot de afdeling vmbo-t van het juniorcollege. Het is een aanzet, die verder kan worden uitgebouwd.

Concreet zijn in het vorige schooljaar drie vaste momenten ingepland in de teamvergaderingen om te kunnen brainstormen en best practices uit te wisselen. Er zijn twee 'taallokalen' ingericht met affiches en andere praktische hulpmiddelen aan de wand. In die lokalen liggen de zogeheten taalkaarten, die de leerlingen tijdens de les kunnen gebruiken. De leerlingen kunnen ze ook vinden in itslearning.

De taalkaarten slaan bruggen tussen de talen. Er is een kaart ontleden bij En-Fa-Du-Ne met vraagstelling en afkortingen en tijdstip van aanbieden, een uitgebreide kaart ontleden Nederlands, een overzichtskaart met signaalwoorden in vier talen. Er zijn kaarten met een woordhulp en een stappenplan lezen. Er is een leeskaart voor Nederlands die als stappenplan heel bruikbaar is voor andere talen, maar waarvan niet alle docenten het bestaan wisten. 'Het helpt de leerlingen echt', zegt Willemijn. 'Omdat meerdere docenten hetzelfde materiaal gebruiken, slijpt het er bij de leerlingen in.'

Organisatorisch heeft Willemijn veel van haar meesterproef geleerd. 'Al voor de zomervakantie van 2013 heb ik geïnventariseerd wat iedere taal op de verschillende gebieden deed. Daarna moest ik vrij snel de basis vastleggen in verband met de overlegmomenten. Wegens ziekte en zwangerschapsverlof zat je vaak met andere collega's en je wil toch iedereen mee laten praten.' ■

De resultaten van haar meesterproef zijn ook beschikbaar voor collega's op andere scholen. Informatie: w.markhorst@paxchristiccollege.nl

Willemijn Markhorst: 'Taaldocenten kunnen elkaar versterken.'
Foto: Willem de Vries / Marant

Lezen met rode oortjes

John Tholen, docent klassieke talen aan het Maaswaal College, begint aan de Universiteit Utrecht zijn promotieonderzoek naar de leesgeschiedenis van Ovidius' *Metamorfosen* in de vroegmoderne Nederlanden. De tekst bevat veel subversieve passages met seks en geweld, wat Ovidius in de Romeinse tijd al controversieel maakte. In het onderzoek staat centraal wat paratekst als noten, titelpagina en marginalia zegt over de manier waarop de vroegmoderne lezer Ovidius onder ogen kreeg. John is een van de dertig docenten die tijdens het Lerarencongres op 8 oktober hun Promotiebeurs kregen uitgereikt door minister Bussemaker. Met deze beurs kan hij vier jaar lang voor maximaal 0,4 fte worden vrijgesteld. Meer informatie: www.nwo.nl

Wiskundeprijs

Quinten Rutgers, Dirk Jan van Workum, Ludo Pulles, Bas Koster en Timo Poos van het Stedelijk Gymnasium zijn winnaar geworden van het scholieren-wiskundetoernooi van de RUN. Er namen honderd teams van 96 verschillende scholen aan deel. De prijs is een reisje naar Riga van 17 t/m 20 oktober. ■

Colofon

Redactie

Lutje Niemantsverdriet
contact: c.goossens@alliantievo.nl

Vormgeving en druk

Coers & Roest ontwerpers bno | drukkers

Alliantie Voortgezet Onderwijs voor Nijmegen
en het Land van Maas en Waal

Postbus 6618, 6503 GC Nijmegen
Telefoon (024) 3790158
E-mail: info@alliantievo.nl
www.alliantievo.nl

De Academische Opleidingschool

AOS Alliantie VO & Notre Dame Partners: ILS HAN en Radboud Docenten Academie

Onderzoek wordt steeds meer gemeengoed

In december vorig jaar kreeg de Academische Opleidingschool (AOS) een nieuwe subsidie toegekend die vooral gebruikt wordt voor leren met ict in de klas. Op de scholen worden leergemeenschappen ingericht om de expertise op het gebied van 'Omgaan met verschillen door inzet van ict' te ontwikkelen. Alle docenten zullen ermee te maken krijgen.

Dit ict-project is een mooi vehikel om verder te komen met onderzoek en schoolontwikkeling, vindt Erik Peperkamp, conector SSgN en voorzitter van de expertisegroep onderzoek van de AOS. De leergemeenschap sluit aan bij de huidige ontwikkelingen en behoefte van de school. Onderzoek maakt er deel van uit en wordt daarmee veel meer een gemeenschappelijke zaak, zegt hij. Onderzoek wordt steeds meer gemeengoed. Dat betoogde ook Helma Oolbekkink, begeleider van onderzoeksgroepen vanuit de Radboud Docenten Academie. Zij deed dat op een bijeenkomst, vlak

voor de zomervakantie, van schoolleiders en onderzoekscoördinatoren van de Alliantiescholen en havo Notre Dame. Twee jaar eerder hadden de scholen hun onderzoeksambities vastgelegd en een van de thema's van de bijeenkomst was dan ook: Hoever staan we met onderzoek in de scholen? Het tweede thema betrof de onderzoekende houding van het management.

Twee ontwikkelingen

Helma Oolbekkink constateert landelijk twee ontwikkelingen: van onderzoeksprojecten naar een onderzoeksgerichte houding en handelen van alle leraren, en van individuele projecten naar een gezamenlijke schoolontwikkeling. 'Dat zien we ook op onze scholen', zegt Erik Peperkamp, 'Een docent of student doet onderzoek als onderdeel van zijn eigen professionele ontwikkeling. Dat professionaliseren koppelen we steeds meer aan schoolontwikkeling. Vroeger was het óf óf. Nu is het: Wat kun je leren voor de school of het team, bijvoorbeeld over differentiatie. Er is geen tegenstelling.' Een voorbeeld

daarvan op zijn eigen school is het systematische onderzoek naar examencijfers per vakgebied, waarbij de secties zelf de verantwoordelijkheid hadden. Uiteindelijk moeten de resultaten van alle onderzoek leiden tot kennisontwikkeling: kennis delen, niet alleen binnen de eigen school, maar met de andere scholen samen. Wanneer alle resultaten ergens centraal zijn verzameld en toegankelijk zijn, wordt het gemakkelijker om daar met volgend onderzoek op voort te borduren. Deze kennisontwikkeling is echter nog heel pril.

Gesprekscyclus

De stand van zaken en vooruitgang vergeleken met (de ambities van) twee jaar geleden verschilt uiteraard per school. De onderzoekende houding komt er wel steeds meer in, aldus Erik Peperkamp, vooral bij leerlingen. 'Voor hen wordt het steeds belangrijker dat ze in de veelheid van informatie die ze ter beschikking staat, feiten zoeken en analyseren. Sommige scholen doen daar veel aan. De onderzoeken van studenten worden ook steeds beter.' Een mooi initiatief is dat van havo Notre Dame. 'Daar is de onderzoekende houding deel van de gesprekscyclus: Met welke problemen kampt de docent en hoe kan onderzoek helpen daar meer zicht op te krijgen?'

Ook bij de leiding is een onderzoekende houding van belang, aldus Erik Peperkamp, maar als manager kom je er door de snelheid waarmee beslissingen worden genomen vaak niet aan toe. 'Je beslist bijvoorbeeld om iPads in te zetten in de klas, maar wat is het effect ervan? Daarom is het zo goed dat we aan de slag gaan met dit ict-project en de leergemeenschappen. Nu moeten we wel.' ■

Meer over de leergemeenschappen in het volgende bulletin.

Ook bij de leiding is een onderzoekende houding van belang.

‘Samen opleiden’ goed voor de school

Samen ‘Opleiden in de school’ heeft draagvlak onder collega’s. Zij vinden deze manier van opleiden een goede ontwikkeling voor de school, zo blijkt uit onderzoek (KOOS) naar de kwaliteit van de opleidingsschool op de academische opleidingsscholen van Alliantie VO en Notre Dame des Anges.

De enquête is vorig schooljaar afgenomen bij rectoren, middenmanagement, docenten, studenten en algemeen begeleiders van de scholen en de lerarenopleidingen, en had een respons van 447 personen. KOOS is twee keer eerder afgenomen: in 2009 en 2012. Ten opzichte van de voorgaande afnames is een stijgende lijn in de resultaten én in het aantal respondenten zichtbaar. Zo hebben betrokkenen een steeds actievare rol in de opleidingsschool en is de waardering voor de samenwerking met de lerarenopleiding, het opleiden van studenten en de professionalisering van leraren sinds 2009 gestaag gestegen. Deze items worden gemiddeld gewaardeerd met een cijfer van tussen de 7 en de 8 (op een schaal van 0 tot 10). Met een gemiddelde score van 4 (op een schaal van 1 tot 5), hebben de scholen van de Alliantie en Notre Dame een *veilig leerklimaat* en is de sfeer stimulerend voor het leren en ontwikkelen van studenten. In 2009 was deze score nog 3,89.

De wijze waarop het *opleiden van studenten* op school georganiseerd is en gewaarborgd wordt, zoals de opleidingsstructuur, de beoordeling, de evaluatie, de begeleiding en de aanwezige deskundigheid krijgt een gemiddelde score van 3,90 (op een schaal van 1 tot 5). In 2009 was deze score nog 3,73. De *positionering van het opleiden in de school*, zoals de verankering van het opleiden van studenten in de totale schoolorganisatie op gebieden als verdeling van verantwoordelijkheden, te maken afspraken, draagvlak bij team en directie als ook de verbinding met het verzorgen van onderwijs aan leerlingen, onderwijsvernieuwing en personeelsbeleid heeft een score van 3,74. In 2009 was deze score 3,58. Het *onderzoek in de school* omvat ten slotte alle activiteiten op de opleidingsschool die gericht zijn op zowel het ontwikkelen van een reflectieve onderzoekende houding en/of een onderzoeksvaardigheid door leerlingen, leraren, en studenten als de begeleiding daarbij. Het onderzoek scoort gemiddeld 3,57 (op een schaal van 1 tot 5). De resultaten van de huidige afname zijn niet te vergelijken met de resultaten van de vorige keer, vanwege een verandering in vraagstelling. ■

Contact: Sofie Eisenburger
Projectleider Opleidingsschool
s.eisenburger@alliantievo.nl
www.professioneleopleidingsschool.nl

Werkconferentie

Om onderzoek nog meer te verankeren in de dagelijkse praktijk van de school, organiseren HAN en RU i.s.m. Academische Opleidingsscholen opnieuw een werkconferentie. In korte sessies, met telkens ruim aandacht voor dialoog, worden inspirerende voorbeelden gepresenteerd. Er is ruimte voor thema’s die op dit moment spelen: de beweging van individueel naar gezamenlijk onderzoek; de onderzoekende houding en onderzoekend handelen; onderzoek in alle lagen van de school, met name bij schoolleiders en bij leerlingen; onderzoek in partnerschap tussen scholen en lerarenopleidingen. ■

*Datum: 7 november, vanaf 14:00 uur,
Locatie: Erasmusgebouw
Aanmelden: ru.nl/docentenacademie.*

Deelnemers aan de werkconferentie van vorig jaar.

RECENT ONDERZOEK

Naam, functie en school

Maud Koenen, ten tijde van het onderzoek lio, nu docent Nederlands, Notre Dame des Anges

Wat heb je onderzocht?

Het gedrag van de leerlingen wanneer Positive Behavior Support (PBS) wordt ingevoerd in de les. Ik wilde weten of vier deelnemende docenten en de leerlingen uit een eerste klas daarbij een verbetering ervoeren. De docenten hebben gedurende twee weken lesgegeven volgens de vijf stadia van PBS. Met een beloningssysteem (een stempelkaart) stimuleerden we de leerlingen zich aan drie opgestelde verwachtingen te houden.

Waarom dit onderzoek?

Notre Dame des Anges is een PBS-school. PBS gaat uit van het aanleren en zien van gewenst gedrag en niet van het zien en bestraffen van ongewenst gedrag. Leerlingen vertonen soms ongewenst gedrag, omdat dat zij niet precies weten wat van hen verwacht wordt. De mentor van een lawaaierige en energieke eerste klas voerde een interventie door die niet helemaal PBS-vriendelijk was en daarom wilde ik een PBS-interventie ontwerpen voor dezelfde klas.

Hoever ben je?

Het onderzoek is afgerond en goedgekeurd. Inmiddels ben ik geslaagd voor de docentenopleiding Nederlands.

Wat is de uitkomst?

Uit de resultaten kan ik voorzichtig de conclusie trekken dat docenten en leerlingen verbetering ervaren in het gedrag van de leerlingen.

Hoe kan de school dit onderzoek gebruiken?

Ik heb gebruikgemaakt van een document hoe PBS vorm kan krijgen in de les, middels de vijf stadia waaruit PBS is opgebouwd. Dit document laat ik graag achter op school voor docenten die ook iets met PBS willen doen in hun les. ■

Meer informatie

m.koenen@notredame.nl